

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 463-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kükirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIRREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. FULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 6

Tallinn, 7. veebruaril 1939

V aastakäik

SISU:

CONTENTS:

	lk.		Page
PÕLLUMAJANDUS		AGRICULTURE	
Aedsaaduste väljavedu 1938. a.	98	Exports of Fruits and Vegetables, 1938	98
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		INDUSTRY AND TRADE	
Tööstusettevõtted ja tööloolu 1. I 1939	103	Industrial Enterprises and Employment on January 1., 1939	103
Lühinudiseid	107	Sundry Information	107
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		AGRICULTURAL MARKETS	
Võiturg	108	Butter Market	108
Kaseiiniturk	108	Caseine Market	108
Peekoniturk	109	Bacon Market	109
Tapaloomade ja lihaturg	109	Cattle and Meat Market	109
Toornahkade turk	110	Rawhide Market	110
Kanamunaturk	110	Egg Market	110
Pliimaturg	110	Milk Market	110
Linaturg	111	Flax Market	111
Kartuliturk	111	Potato Market	111
Kalaturg	112	Fish Market	112
INFORMATSIOONI OSA		INFORMATION PART	
Eesti Panga nädalaaruanne	113	Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	113
VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED		FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Veskitööstuse kaitse Soomes	114	Protection of Milling Industry in Finland	114
Soome väliskaubandus 1938. a.	114	Finnish Foreign Trade in 1938	114
Soome-Saksa lepped	114	Finnish-German Agreements	114
Kindlustatud võihind Leedus 1938. a.	114	Guaranteed Butter Price in Lithuania in 1938	114
Leedu-Poola kaubanduslik kokkulepe	115	Lithuanian-Polish Trade Agreement	115
Leedu-Saksa metsamaterjalide kokkulepe	115	Lithuanian-German Timber Agreement	115
Läti-Belgia kaubanduslik kokkulepe	115	Letto-Belgian Trade Agreement	115
Läti nahakokkuostukeskuse tegevus	116	Activity of Latvian Purchasing Center of Hides and Skins	116
Läti telliskivi tööstuste ühinemine	116	Economic Union of Latvian Brick Works	116
Läti metsamaterjalieksportõrde ühinemine	116	Union of Latvian Timber Exports	116
Kaubavahetuskokkulepe Itaaliaga 1939. a.	116	Trade Agreement with Italy in 1939	116
Belgia väliskaubandus 1938. a.	116	Belgian Foreign Trade in 1938	116
Saksa väliskaubandus 1938. a.	116	German Foreign Trade in 1938	116

PÖLLUMAJANDUS

AEDSAADUSTE VÄLJAVEDU 1938. A. EXPORTS OF FRUITS AND VEGETABLES, 1938.

A. Prima, Aiandus-mesindusõunik.

Aedsaaduste väljavedu 1938. a. oli rekordne, jõudes peagu 3 milj. kg-le, mis tõendab märkimisväärset edu. Samuti ei saa eriti muriseda hindade üle, arvestamata mõningaid ebaõnnestumisi, millised on tabanud mõnda aedsaaduste ekspordi alal kogenemata firmat.

Aedsaaduste väljavedu 1938. a.

Exports of Fruits and Vegetables.

	1938		1937		1929—35. keskmine	
	kg	Kr.	kg	Kr.	kg	Kr.
Õunad . . .	283088	123 878	480801	178 528	273389	.
Sibulad . .	247980	59 188	109350	23 072	195592	.
Sigurid . .	359800	76 024	674800	127 484	325288	.
Konserv- kurgid . .	277708	138 849	148642	52 468	32107	.
Pohlad . .	286861	71 620	86229	18 370	77540	.
Jõhvikad .	980087	208 734	131588	31 214	110751	.
Värske kõõgivilli	54215	5 505	10881	580	—	.
Mustsõstra- vesihoidised	249185	282 284	85498	27 212	—	.
Seened . .	14904	20 487	5747	8 747	—	.
Muud . . .	4851	878	—	—	—	.
Kokku . .	2708809	936 772	1678154	467 615	1039508	210 086
% / % . .	280,5	445,8	161,4	222,5	100	100
Keskmine hind s/kg	—	34,5	—	27,8	—	20,2
% / % . .	—	170,7	—	187,6	—	100

Meie aedsaaduste vastuvõtjaks on 10 eri riiki, neist väärivad eriti nimetatamist Saksa — 43,1%, Soome — 40,3%, Inglise — 11,0%, Läti — 3,3%, Rootsi — 1,6%. Huvitav on märkida, et kaks meie peaturgu aedsaaduste alal on meie aedsaadusi võtnud vastu tunduvalt rohkem kui 1937. a. Saksa on saavutanud Soome ees esikoha peamiselt metsamarjade arvel, üldsissevedu Saksa tõusis 1938. a. peagu 5-kordseks — 1151 tn. e. a. 228 tn. vastu. Inglise osatähtsus tõusis märkimisväärselt mustsõstra-vesihoidiste ekspordi tõttu enam kui 3-kordseks, kuid püsis endiselt kolmandal kohal, 1938. a. 292 tn., e. a. — 98 tn. Soome langes esikohalt teisele vähenenud õunte ja sigurite sisseveo tõttu, kusjuures õunte

osas ei olnud meil vähese õunte saagi tõttu võimalik rahuldada kõiki Soome nõudeid. Täiesti juhuslikult väljaveomaana esineb Läti, kuhu läks sigureid ja edasiekspordimiseks sõstra-vesihoidiseid. Tähtsuse kaotas aga USA, kuhu läks vaid proovisaadetisi. USA osatähtsuse kaatumine on põhjendatud sealise olukorra täieliku tundmatusega, sidemete puudumise ja kauba sinna saatmise suure riisikoga. Kõige mitmekesisemaid saadusi läks Inglisele, nimelt 13 eri liiki, Soome 9 eri liiki ja Saksa 6 eri liiki, teistsse maisse 1—3 liiki.

Kuude järgi olid Põllutöministeeriumi väljaveokontrolli andmeil suurimaiks väljaveokuuks okt. — 23,4%, sept. — 22,9%, nov. — 21,4%, det. — 12,8%, aug. — 6,6%, jaan. — 4,8%, mis on paralleelne 1937. a. andmetega, väljavedu puudus täiesti juulis. Aedsaaduste eksporditoridest väärivad eraldi nimetamist oma suure väljaveo osatähtsuse tõttu ETK. — 611 tn. — 22,4%, Smirnov — 506 tn. — 18,6%, Aedvilja Keskühisus — 378 tn. — 13,8%, kusjuures kõige mitmekesisemal aedsaaduste väljaveoaladel on töötanud ETK — 8 alal ja Aedvilja Keskühisus — 7, Smirnov — 4, kõik teised eksporditorid on töötanud 1—4 alal, suures enamuses aga ühel alal. Üldse veeti m. a. märkimisväärselt välja erisaadusi 10 ja nimelt õunad, sibulad, sigurid, kapsad, porgandid, jõhvikad, pohlad, konservkurgid, sõstra-vesihoidised, seemned.

Õunad. 1938. a. oli üldiselt tagasihoidliku õunasaagiga. Riigi Statistika Keskbüroo andmeil oli meil õunte kogusaak 17 000 tonni, veeti välja 284 tn., seega 1,66%. Väljaveokogust aitas vähendada omalt poolt meie õunte saagi madalam mihus võrreldes 1937. a. õunu saadeti Soome 234,8 tn, Saksa — 44 tn. ja Inglisele — 4,7 tn. Soomest oli meile lubatud õunte kontingent 300 tn., ja Saksast — 500 tn., seega jäi väljaveo andmeil Soome osast täitmata 65,5 tn. ja Saksa kontingendist 456 tn., mis sõltus peamiselt kõrgeist siseturihindadest ja õunte puudusest. Soo-

mēs olid juba nov. meile ameerika õunad tõhusaiks võistlejais odavate hindadega; tolliga koos tulidnad Helsingis hulgi kaupmehele maksuma ca 72—70 s kg, tollita — ca 24—32 s kg.

Soome valitsuse poolt oli meie õunte vastuvõtjais määratud 6 firmat, millised väljaveost võtsid osa järgmiselt — Hedelmä-kunta — 37,4%, SOK — 22,9%, OTK — 12,4%, Kauppiaiten Keskuskunta O/Y — 10,6%, Suomen Omenat O/Y — 8,9% ja Puutarhatuoteiden Jalostaja O/Y — 7,9%. Saksas ja Inglises läksid õunad kahele firmale.

Õunte väljaveost võttis ETK osa 26,6%, Eesti Väikemaapidajate Keskkliit — 24,9%, M. Smirnov — 15,9%, Aedvilja Keskühisus — 15,6%, J. Kree — 8,9%, C. Bergmann — 6,9% ja H. Tõnisson — 1,2%. Kuude järgi oli suurim õunte väljavedu okt. 42%, sept. — 29%, nov. — 25%, aug. — 4%. Sellest selgub, et suviõunte osas olid meie eksportörid vähe edukad. Võrreldes 1937. a. oli väljavedu m. a. sept. elavam ja nov. tagasihoidlikum õunte puuduse tõttu. Sortide järgi kujunes välja-vedu järgmiseks: 1) antonovka — 73 tn, 2) liivi sibulõun — 39 tn, 3) saviõun — 27 tn, 4) liivi kuldrenett — 25 tn, 5) sügisjoonik — 22 tn, 6) Tartu roosõun — 16 tn, 7) Tallinna pirnõun — 13 tn, 8) tšernogus — 12 tn, 9) veinihapu — 9 tn, 10) liivi šampanja — 6 tn, 11) borovinka — 6 tn. Üldse veeti välja üle 50 eri sordi, kusjuures väikseima kogusega on kollane richard — 75,5 kg. Väljaveos antonovka saavutas esikoha ekspordi tõttu Saksa, vastasel korral esinenuks ta väljaveos 7. või 8-dal kohal. Antonovka väljaveokogus 1938. a. oli võrdne e. a-ga. Võrdsel määral e-a-ga veeti välja ka liivi kuldrenetti, kuid väga suurt tagasiminekut näiteks liivi sibulõun, mille väljaveokogus oli ligi 7 korda väiksem e. a-st. Suurenes Tallinna pirnõuna, saviõuna, borovinka ja liivi šampanja väljavedu, mis on seletatav heade õunte puudusega, mistõttu võeti vastu ka neid sorte, milliseid heal saagiaastal ei saa eksportida (borovinka) või ka millede eksport on seotud raskustega (saviõun jt.). Ka 1938. a. ei suutnud meie eksportörid kõike suviõunte osa kasustada täiel määral, kuna jääd hiljaks nende kokkuvõtuga, mistõttu suviõunte osas ei olnud võimalik kasustada kogu

kontingenti. Eriti eksitakse meil valge klaarõuna turustamisel, jättes teda liiga kauaks puu otsa, mistõttu ta kaotab transpordikindluse ja vastupidavuse jaemüügil. Edu saavutamiseks tuleb meie kaupmees- ja tootjaskonnal orienteeruda selles osas ümber.

Kontrollimisel esinenud vigadest tuleb esmajoones märkida kohati lõdvalt pakkimist, mistõttu õunad jõudnud eksportöri lattu on peagu täiesti kloppunud ja kuuluvad ümbersortimisele. Pakkimisvigadest paistis silma ebaühtlase suurusega õunte pakkimine ühte kasti; vastav määrus lubab üksikute õunte läbimõõtude vahet 7 mm, kuid sageli ei olnud jälgitud seda nõuet. Ka esines eksimusi ekspordkastide kinninaelutamisel, kasti kaas oli naelutatud vastupidiselt peale õunte pressimise vältimiseks, kuid tulemus oli otse vastupidine, õuntele oli antud ruumi loksumiseks ja nad jõudsid lattu kloppunult. Meie õunte tootjad ei ole veel vabanenud suurist kokkuveokastidest. Tavaliselt kokkuvõtukastide mahtumus on ikka 100 ja enam kg, selline suur kast vähendab tunduvalt õunte mihust. Pakkematerjaliks on sobiv vaid kõige pehmem puitvill, sest kare ja jäme puitvill vigastab õunu. Sobivam ja otstarbekam oleks koguni puitvillast loobuda ja minna üle paberile. Täiesti kõlbmatud on õled, heinad, aganad jne. õunte transpordiks ekspordöri lattu.

Sortimisvigadest esines peale ebatäpsa suuruse valiku veel kärntõveplekkidega, ebakujuulisi, vähearenenud, mehaaniliste vigastustega ja isegi mõnel juhul ussitunud õunu. Teatavasti meie väljaveo määrus ei võimalda selliste õunte ekspordi. Kõige rohkem sortimisvigu teevad tootjad ise pakkimisel, mistõttu on tulnud peagu alati tootja poolt pakitud õunad sortida ümber ekspordöri poolt, mis arusaadavalt on vähendanud tootja hinda ja teinud kulusid veel juurde praakkaubaveo arvel. Mõnel juhul esines ka nn. „peegelpakkimist“, mille juures pealmine rida oli häid õunu, all ning keskel aga vigadega, arusaadavalt ka sellised õunad läksid ümberpakkimisele. Õunte pakendite märkimine jättis väga sageli soovida. Pakendi esikülj, mis on varustatud väljaveo kontrolletiketiga, oli sageli määritud, või seal puudusid tarvi-

likud andmed, nagu sort, netokaal, õunte arv kastis, valik. Need andmed on tingimata tarvilikud ja tulevad selgestiloetavalt kanda kastile, vastasel korral on eksportööril rohkesti tüli nende andmete kontrolliga.

Eltoodust järgneb, et meie aianduskonsulentidel-assistentidel ja õunaeksportöridel on suuri ülesandeid tootja õpetamise alal eksportkõhlikku kaupa õieti sortima, pakkimise ja kohtlema ning eelkõige lakkamatult nõudma korraldlikku viljapuude maa harimist, väetamist, taimekaitse ja taime ning saagi hooldetööde teostamist, et tootja oskaks toota väärtuslikku kaupa ja seda saata turule nõuete kohaselt rikkumatult ja väärtuslikult.

Sibulaid veeti saagi vähesuse ja siseturu kõrgete kindade tõttu ainult Soome. Riigi Statistika Keskbüroo andmeil oli meil sibulate kogusaak 6800 tn ja nende all oli maad 489 ha, veeti välja 248 tn, seega 3,64%. Soome sisseveost rahuldasime umbes 20%, mis on tagasihoidlik arvestades mõnda aastat, mil väljavedu Soome oli ligi 80% kogu Soome sisseveost. Võrreldes 1937. a. on eksport Soome tõusnud enam kui kahekordseks. Ekspordi takistuseks on olnud sibulate puudus ja nende kõrge siseturu hind. Tundub ka, et sibulate tarvituse siseturul on tõusnud ja seetõttu ülejääk ekspordiks on vähenenud. Ekspordi osas on võimalik sibulate kasvupindala tunduvalt suurendada. Arvestades, et meie keskmine ha-saak on 14 000 kg, võiksime Soome tarbe rahuldamiseks sibulate kasvupindala suurendada ca 65 ha ehk ca 13%, e. a. oli suurenemine 3,4%. Arusaadavalt tuleb ekspordiks arvesse vaid aroomikas vene sibul, kuid selleks ei lähe zittau, madeira, ailsa graig jt. sellelaadilised sordid. Eksportsibulad tulid peagu eranditult Peipsi ja Pihkva järve rannikult, s. o. Tartu- ja Petserimaalt.

Ekspordist võtsid osa Aedvilja Keskühisus — 51,2%, ETK — 26,2%, M. Smirnov — 8,6%, C. Bergmann — 7,7%, P. Markus — 3,6% ja Eesti Väikemaapidajate Keskkliit — 2,7%. Sibulate müüki teostatakse Väljaveo Keskbüroo ainuesindaja kaudu Soomes Keskbüroolt määratud tingimuste kohaselt. Sibulate väljavedu teostus jaan. 96,1 tn, aug. — 60,9 tn, sept. — 42,7 tn, okt. —

28,2 tn, veebr. — 12,6 tn, nov. — 5 tn ja apr. — 2,5 tn. Oleme seega võimalised igal hooajal sibulate väljavedu teostama vähemalt aug.—apr., kui suudame küllaldaselt pakkuda kaupa. Meile Soomes varutud tollisoodustus teiste maade ees võimaldab meil saavutada tunduvalt paremat hinda. See pärast on meie tootjate kohuseks sibulaid rohkem toota, et võimalduks selle soodustuse täielik kasustamine. Otstarbekamaiks turustamiseks Soome on aug.—okt. ja jaan.—apr., kuna nov.—dets. leiavad turustamist peamiselt soome omad sibulad, milleid toodetakse kasvatuspreemiade abil P.-Soomes.

Aug. ja sept. algul on võimalik Soome ekspordida põllukuiiva sibulad, hiljem on aga tarvilik täielik kuivatamine ja väga soovitatav suitsutamine, mis annab sibulale parema säilivuse ja tõstab ka nende väärtust.

Vigadest on esinenud peamiselt sortimisvigu. Suuremaiks vigadeks on mädaplekki-dega, vähe- ja halvastikuivatatud sibulate pakkimine. Sageli esineb ka liigne sibulakoore küljest ärakiskumine, mis teeb sibula väga tundlikuks transpordil. Tunduvalt väiksemaks on jäänud nn. „peegelpakkimine“, kusjuures tavaliselt koti keskele ja põhja asetati vigased ja mädanenud sibulad, peale aga head. Aastat paar tagasi tuli seetõttu järjekindlalt sibulapartiid pildada kinni ning lasta sortida ümber. Mõnel juhul on olnud ka ebatäppis suurusrühmadesse sortimisel. Sibulakasvatuse rajoonis peaks pööratama siin loetletud puuduste vältimisele tõhusamat tähelepanu.

Sigurite eksport näitab kasvupindala tagasimineku tõttu tunduvalt tagasiminekut, hoolimata rahuldavaist hindadest. Sigurite noteeritud ja ka tegelikult makstud hind oli püsivalt üle 17 s. kg franko kokkuvõttepunkt kasvatusrajoonis. Sigurite kasvatamise tagasimineku peamisi põhjusi on kahtlemata raskused sigurikuivatamiseks, tarvismineva küttematerjali saamisel, see pärast on tarvilik parandust toovate sammude astumine küttematerjali saamise kergendamise teel või selle asemel tuleb asuda veel ühe sigurikuivatise ehitamisele, mille

kütbeks oleks võimalik kasutada põlevkivi. Meie sigureile olid tõhusaks võistlejaks Soome tumul belgia-luksemburgi sigurid oma eriti odava hinna tõttu. Üldiselt on Soomes sigurikohvi tarvitamine kohvitolli alandamisega vähenenud, kuid meie sigureile on seal olnud senini küllaldaselt turgu, samuti ka edaspidi. Sigurite väljavedu teostus peamiselt nov. — 115,5 tn, det. — 59,8 tn, juunis — 57,0 tn, märtsis — 21,5 tn, veebr. — 20,0 tn, jaan. — 20,0 tn, mais, aug. ja apr. ülejäänud osa. Sigureist 42,5 tn veeti Lähti, ülejäänud läks Soome.

Sigurite väljaveo alal töötas neli firmat: K. Kila — 56,4%, ETK — 40,2%, ülejäänud kaks firmat võttis osa väiksemate kogustega.

Sigurite alal ei ole turuolukord halvenenud ja väljaveateid sigurite ekspordiks on ka edaspidi küllaldaselt, seepärast on soovitatav sigurite kasvupindala, eriti aga haaskide, suurendamine, mis muudab tootmise tasuvamaks.

Konservkurgid on väljaveos tunduvalt tõusnud, ületades kahekordselt 1937. aasta, hoolimata väiksemast kurkide üldsaa-gist. Eriti intensiivne oli kurkide väljaveu aasta lõpul, sest 1939. a. muudeti Soome tollitariifi, mille järgi senise neto asemel tollitakse tulevikus kurgid bruto, mis tõstab tolli 5-kg-selt plekknõult ca 10 Smk., s. o. 80 s.; teiste meiega võistlevate maade konservkurgide toll tõusis 4:50 Smk-ilt 9:— Smk-kg-ilt, enne oli meie ja teiste maade tollide vahe 2:5 Smk, nüüd 5:— Smk, seega on vahetund muutunud meile soodsamaks, kuid üldise tolli tõusuga on siiski karta meie kurkide ekspordi vähene-mist Soome, kuna neil tuleb raskesti võis-telda Soome oma maa kurkidega. Tolli tõstmisega käib kaasas ka meie ekspord-kurkide noteeringute langemine või meie kurgihindade tunduvalt tõus Soomes, mis takistas nende turustamist. Tollitõus praeguse hinnaga võrreldes on ca 20—30% senisest hinnast.

Konservkurgid läksid peamiselt Soome — 271,5 tn, Rootsi vaid 5,0 tn. Ekspordist võttis osa 14 firmat, peamiselt kurkide kon-

servijad. Suuremaks importöriks oli S. S. Nieminen Helsingis.

Ekspordist osavõtmises esinesid ekspor-törid järgmises vahekorras: A. Krevald — 18,1%, Ühing „Eesti Lihaekspord“ — 13,0%, A. M. Anderson — 12,8%, O. Tamberg — 10,6%, Konservitööstuse ja Kalaekspordi O/ü. — 9,9%, T. Varik — 9,6%, ETK — 6,0%, R. Anderson — 3,8%, J. M. Leesman — 3,7%, V. V. Demin — 1,6%, teised vähem. Kuude järgi oli kurkide väljavedu suurim det., järgnevad nov., okt., sept., märts, jaan., apr., aug., veebr., mai, juuni ja juulis kurkide väljaveu ei olnud.

Konservkurgide väljaveu on arenenud hästi ja hoogsalt.

Esimene valiku konservkurgid peavad ole-ma täiesti rohelist, terved, mittepehmed; neile nõudeile mittevastavad kurgid ei lähe tavaliselt välismaale. Eksporditöridel on sage-li olnud raskusi saada neile nõudeile vasta-vaid kurgisorte, sest meil eritilevinud mu-rooni kurk on liigselt lühike ja ebasobiv konservimiseks. Seepärast on katsetatud mitmete meil senini vähetuntud sortidega, milledest mõned näivad meile sobivad. Nende kurkide seemned on jaotanud Ü. „Eesti Liha-ekspord“ ja Põllutööstusministeerium kurgikas-vatajaile Tahkurannas kui ka Petserimaal. Konservijad on eksinud sageli suurusvalikute vastu, konservides liiga suuri ja väikesi segi, mis ei ole lubatav, sellised kurgid on ka ras-kesti turustatavad ekspordikaubana.

Kuna enamuse eksporditöride plekkpurkide etiketid ei vastanud väliturunõudele, koos-tati alates 1938. a. sügisest Põllutööstusminis-teeriumi poolt vastav etikett, millega on va-rustatud kõik Eestist eksporditavad konserv-kurkide plekid või kastid.

Konservkurgide ekspordi suurendamiseks on tarvilik teiste turgude leidmine peale Soo-me ning vastava sobiva kurgisordi leiutamine, mis meie oludes annaks küllaldaselt saaki ja oleks ilmastikukindel.

Pohlade väljaveu on samuti märgata-valt suurenenud, muutudes enam kui 3-kord-seks, kuid siiski ei olnud võimalik pohladega täita Saksa 300 tn. kontingenti, puudu jäi ca 24 tn. Peale Saksa läks pohli m. a. ka Rootsi, olgugi et tavaliselt Rootsi ise on poh-lade ekspordija ja meie võistlejaid Saksa tu-

rul. 0,5 tn. pohli läks ka Inglisse. Olgugi et pohlade saak ei olnud eriti rikkalik 1938. a., oli siiski võimalik edukas pohlade väljavedu, mis näitab, et meil on hakatud suuremal määral hindama seda metsade varandust ja teda korjatakse küllalt. Jääh vaid soovida, et korjamine veel suureneks. Pohlade eksporditi esijoones kastidesse pakituna, kuid tähelepanuäratav kogus läks müügile ka tün-nides pulpena, sest kastimarjana on võimalik ekspordida kuiva, tervet ja vähemalt 0,5 sm-se lähimõduga marja, kuid pulpena on võimalik tööstustarbeks ekspordida ka väiksema mihusega marja, sest marjad presitakse seal enamvähem katki.

Ekspordist võttis osa 8 firmat; ETK — 26,2%, Aedvilja Keskkühisus — 16,7%, K/M. C. Ern — 16,7%, M. Smirnov — 15,9%, „Produkt“ — 14,3%, C. Bergman — 8,0%, P. Markus — 1,5%.

Väliturul on suurimaid võistlejaid Soome, kelle kaup on hästi standarditud ja marja kohtlemine on mitmeti korrajate poolt parem, seepärast on meie marjade hinnaks püütud määrata Saksas ikka 1.— RM 100 kg vähem, kuid m. a. see vahe kaotati, kuna meie eksporditörid suutsid tõendada, et ka eesti pohlad võivad olla head. Pohladega esineb Eestis umbes nädalapäevad enne Soome Saksaturul, viimasel ajal on see hindade suhtes andnud pisut paremust, sest hinnad määrab Saksas Überwachungsstelle. Soomes eksporditakse pohlade 3-mes valikus, meil sorditi neid 1938. a. kahte valikusse — kastimarjad ja tünnimarjad, mis osutus väga otstarbekaks.

Jõhvikad saavutasid m. a. vaevalt loota võidud rekordi, nende väljavedu tõusis ca 8-kordseks ja saavutas peagu miljoni piiri, mis näitab, et meie metsades leidub seda marja tunduvalt rohkem, kui senini arvati, ja igal aastal on suur varandus jäänud kasutamata metsadesse mädanema, sest eksporditud jõhvikate eest on saadud vähemalt 200 000 kr. M. a. eksporditakse oletada, et meie metsadest-rabadest peaks olema võimalik keskmisel saagiaastal, nagu 1938. a., korjata vähemalt paar miljonit kg jõhvikaid, mis peaks andma tunduvalt lisatulu nende korjajatele. Jõhvikas ei ole külmakartev, seepärast on tema kogumine võimalik ka keva-

del pärast lumeminekut. Jõhvikaid on peamiselt eksporditud Saksa, kuhu neid kaks aastat tagasi veel üldse ei läinud, kuid nüüd tõusis nende eksport sinna ligi 10-kordseks, olles ümmarguselt 816 tn; Inglisse läks 89,4 tn. (1937. a. 33 tn.), veel läks jõhvikaid Prantsusse ja Taani. Jõhvikate väljavedu toimus okt. — 42,3%, nov. — 32,0%, det. — 17,8% ja sept. — 7,9%.

Ekspordist võttis osa 10 firmat: M. Smirnov — 42,6%, „Produkt“ — 21,3%, Aedvilja Keskkühisus — 14,7%, K/M. C. Ern — 7,8%, P. Markus — 5,7%, ülejäänud 5 firmat vähem (kokku 7,9%).

M. a. jõhvikaeksporti edu on seletatav ka Lääne-Euroopa, eriti Saksa, peagu täieliku puuvilja- ja marjasaagi ikaldusega, mistõttu jõhvikad osutusid sobivaiks marmelaadide algmaterjalideks, ent kuna nüüd on jõhvikas juba Saksas üldiselt tuttav (senini tunti ka sisemaist jõhvikat seal vaevalt), on loota ka edaspidi sama edu ekspordis. Loomulikult on tarvilik selle edu säilitamiseks rõhku panna õigeaegsele marjade kogumisele, samuti õigele kohtlemisele, mille läbi marjade mihus hoitakse kõrge.

Värske köögivilja ekspord on suurenenud samuti peagu 8-kordseks. On eksporditud valget peakapsast 20,6 tn, söögiporgandeid — 31,3 tn., söögikaalikaid — 1,0 tn, sellereid — 1,3 tn. Värske köögivilja, peale porgandite, läks Soome, kuid porgandid läksid P.-Rootsi. Ekspordist võttis osa 4 firmat, kusjuures Soome ranniku ja saarte elanikke, kes võivad endale viia tollita köögivilja Eestist, ei ole arvestatud. Kõige rohkem ekspordis A. Treugut Paldiskist.

Värske köögivilja ekspordit 1938. a. teostati õieti esmakord ekspordifirmade poolt, seepärast peaks see olema pöördele tähtsusega ja väärub eriti nimetamist. Värske köögivilja ekspordit arenguks ei puudu võimalusi, sest Soome, Rootsi kui ka Norra veavad igal aastal tähelepanuväärseid koguseid värsket köögivilja sisse. Iseärasuseks on see, et see ekspordit on teostunud märtsis-apr., seega ekspordit arenguks on tarvilikud säilivad sordid, vastavate liikide säilitamisoskuste ja võimaluste evimine. Peakapsast on ekspordit kõlblik vaid sort taani amager, mille pead peavad kaaluma 2—4 kg, teised kapsasordid

ei leia vastuvõtmist, pealegi ei ole need eriti transpordikindlad. Teiste köögiviljade juures ei olnud võimalik eriti sortide osas teha suuremaid tähelepanekuid.

Värske köögivilja eelnimetatud liigid eksporditakse 50 kg džuuatkottidesse pakitult.

Mustsõstra-vesihoidiste ekspord on saavutanud eriti suurt märkimisväärsset edu. Senini kuulus mustsõstar marjade hulka, mida saadi hädaga realiseerida vaid siseturul, kuid kahe aastaga on tõusnud ta väljaveos tähelepandavale kohale koguselt kui ka väärtuselt. Mustsõstrad on viimasel ajal saanud eriti tähelepanu osaliseks oma suure vitamiinide sisalduse tõttu, näiteks sisaldab ta enam vitamiini kui apelsin ja sidrun, mistõttu hoidised on eriti hinnatud Inglises, kuhu neid vesihoidiste näol Hollandist ja Prantsusest veetakse tähelepandavaid koguseid. Arvatavasti on nüüd avanenud ka meil sellest varustamisest püsivalt osavõtmine. 1938. a. ekspord oli ca 20% kogu meie mustsõstrasaagist.

Mustsõstra-vesihoidiseid läks Inglisse osalt küll Läti kaudu, sest üks läti firma võttis siin osa ka nende hoidiste valmistamisest. Ekspordist võttis osa 5 firmat: ETK — 76,2%, A/S. Ginovker — 10,7%, A. Krevald — 8,2%, Ü. „Eesti Lihaeksport“ — 3,5% ja Aedvilja Keskkühisus — 1,4%. Pioneerideks sel alal olid ETK ja A. Krevald, kes esimesina 1937. a. teostasid ekspordi. Eksporditeostati sept. — 61,0%, aug. — 24,3%, okt. — 7,0%, nov. — 5,9% ja det. — 1,8%. Vesihoidiste valmistamine algas juulis ja lõppes augustis.

Punase sõstra vesihoidiste valmistamine 1938. a. oli väike, näib et nende ekspord vesihoidiseina ei tule kõne alla, küll on neid võimalik ekspordida väävlisshappe pulpedena tünnides, millist moodust senini ei ole veel

kasustatud. Ka karusmarja-vesihoidiste valmistamisega tehti algust ja neid läks ekspordiks ca 1,0 tn, väljaveaated siin ei peaks puuduma, mispärast on loota ka sellele marjale peatselt tasuva turu leidmist. Proovid läksid Inglisse.

Seente ekspord näitas peagu 3-kordset tõusu, mis oli tõenduseks, et meie seened ei ole nii halva mihusega ega puudu ka kohtlemisoskused, nagu seda ekslikult on arvatud mõnelt poolt. Seente vastuvõtjaks oli Saksa, Soome, inglise ja Helveetsia.

Seente ekspord areng sõltub täiel määral nende korjamisest, välisturgude puudust ei näi olevat. Tuleks eriti panna rõhku seente kuivatamisele, nagu seda tehakse Poolas, kus kuivatatud seente ekspord on mõne aastaga teinud imestamapanevaid edusamme. Seente eksporditeostas 10 firmat, neist neli vaid märkimisväärsete kogustega nimelt K/M. C. Ern, K/M. Kalatsentraal, V. Romanzev ja ETK.

Uudissaadusina eksporditi 1938. a. sinikaid, mustikaid ja maasikapulpe, millised läksid teatavate proovisaadetisina.

Lõpuks ei huvita märkida, et töötletud saaduste (konservkurgid, vesihoidised, seened) kogus võrreldes 1937. a. on tõusnud kolmekordseks, mis omakorda tõendab, et meie aedsaaduste töötlemisel välisturgude osas minnakse edasi suurte sammudega ja etteheited selles osas ei ole asjakohased.

Eelnenud kokkuvõttest selgub, et meie aedsaaduste ja marjade ekspord on küllalaldisel määral arenemisvõimeline ning meie tootjate, marjakogujate, ekspordöride ja vastava ala kontrolöride vaev ei ole olnud asjatu, vaid on kandnud tänuväärset vilja, mis peaks iga neist ergutama veel suuremale tööle, et tõsta meie aedsaaduste ja marjade ekspordit veelgi.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

TÖÖSTUSETTEVÕTTED JA TÖÖLOLU 1. I 1939.

INDUSTRIAL ENTERPRISES AND EMPLOYMENT ON JANUARY 1., 1939.

Tööstustegevuse m. a. det. kokkuvõttest (arvatud kaasa ehituse alal tegutsevad ettevõtted) nähtub, et kui eelmisel sügiskuil töö-

mahu aktiivsuse nõrgenemine toimus peamiselt hooaja iseloomuga tööde arvel, laienes detsembris juba tööjõu tagasimineku ka

teisile tööstusaladele, peale tekstiil-, toit-, maitseainete- ja jookide- ning puhastustööstuse. Olulisemaid tegureid, mis nõrgendas tööstustegavuse aktiivsust, on mineraalide-, ehitus- ja kehakattetööstus, kus töömaht võrreldes eelmise kuuga vähenes tunduvalt.

Töötajate arv kujunes suur- ja kesktööstuses võrreldes eelmise kuu ja eelmiste aastate sama ajaga järgmiselt:

Töötajate arv tööstuses 1. I 29—39.

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. I 39	45 863	9 367	55 230
1. XII 38	48 428	9 943	58 371
1. I 38	44 583	8 786	53 379
1. I 37	40 553	8 404	48 957
1. I 36	26 929	4 497	31 426
1. I 29	29 937	4 992	34 949

Suurenemine või vähenemine 1. I 39 (±):

Võrreldes	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. XII 38	- 2 565	- 576	- 3 141
1. I 38	+ 1 280	+ 571	+ 1 851
1. I 37	+ 5 310	+ 963	+ 6 273
1. I 36	+18 934	+4 870	+23 804
1. I 29	+15 906	+4 375	+20 281

Suur- ja kesktööstuses kasustatava tööjõu maht nõrgenes m. a. detsembris võrreldes eelmise kuuga 3 141 töötajat, kuid jäi eelmiste aastate sama aja seisust 1. I 39. siiski tunduvalt kõrgemaks.

Murdude ja kaevanduste rühmas oli 1. I k. a. suur- ja kesktööstuses 4 768 töötajat, mis on väiksem eelmisest kuust 298 töötajat ehk 5,9%, kuid suurem m. a. samast ajast 146 töötajat ehk 3,2%. Töömahu vähenemine toimus osalt sesoonsuse tõttu kõigis selle tööstusharu erialades: turbatööstuses — 96 töötajat ehk 12,4%, õlikiviikaevandusis 122 töötajat ehk 3% ning kivi- ja paemurdudes — 80 töötajat ehk 36,9% võrreldes eelm. kuuga. Võrreldes 1938. a. sama ajaga oli turbatööstuses töötajate arv k. a. 1. I suurem 43 töötajat ehk 6,8%, õlikiviikaevandusis — 134 töötajat ehk 6,3%, kuid väiksem kivi- ja paemurdudes 31 töötajat ehk 18,5%.

Mineraalide töötlemise alal tegeles 1. I 39 (1. I 39) suur- ja kesktööstuses 2142 töötajat, seega 624 töötajat ehk 22,7% vähem kui eelmisel kuul, kuid siiski 150 töötajat ehk 7,6% enam kui aasta tagasi. Tsemendi-, lubja- ja kipsitööstuses

vähenes tööjõu arv 51 töötajat ehk 6%, savi- ja keraamikatööstuses — 221 töötajat ehk 24% ja klaasitööstuses — 347 töötajat ehk 37,5% võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes 1938. a. sama aja seisuga on kahe esimesel alal suurenemine vastavalt 101 töötajat ehk 14,6% ja 87 töötajat ehk 14,2%, kuna klaasitööstuse töömaht on väiksem 41 töötajat ehk 6,6%.

Metallitööstuses oli 1. I k. a. suur- ja kesktööstuses 7737 töötajat, seega vähem eelmise kuu seisust 177 töötajat ehk 2,2%, kuid siiski suurem m. a. samast ajast 90 töötajat ehk 1,2%. Tööjõu vähenemine toimus kõigis selle tööstusharu erialades peale mitmesuguste metallisemete valmistamise, kus tööjõu arv suurenes 0,2%. Nii vähenes töömaht masinaehituses 56 töötajat ehk 2,3%, laevaehituses — 11 töötajat ehk 1,6%, raudtee- ja trammitöökodades — 0,5%, elektriaparaatide valmistamise alal — 92 töötajat ehk 7,1% ja mehaanika- ning lukusepatöökodades — 14 töötajat ehk 1,8% võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes 1938. a. sama ajaga on töötajate arv suurenenud raudtee- ja trammitöökodades 79 töötajat ehk 5,4%, elektriaparaatide valmistamise alal — 245 töötajat ehk 25,5%, ja mehaanika- ning lukusepatöökodades — 79 töötajat ehk 11,8%. Aktiivsuse nõrgenemist võib märkida m. a. det. masinaehituses — 321 töötajat ehk 11,8%, laevaehituses — 0,2% ja mitmesuguste metallisemete valmistamisel 0,3%.

Keemiatööstuses töötas 1. I k. a. 3 214 töötajat, mis on väiksem eelmise kuu seisust 79 töötajat ehk 2,4%, kuid suurem m. a. samast ajast 113 töötajat ehk 3,6%. Tööjõu arvu vähenemine toimus tuletikutööstuses 4%, kummi- — 0,4%, seebi- ja küünla- — 7%, õlikiviõli- — 1,9% ja mitmesuguste keemiaainete tööstuses — 2,6% võrreldes m. a. sama aja seisuga. 1938. a. sama aja ületas aga tööjõu arv seebi- ja küünlatööstuses — 32%, kummi- — 0,7% ja õlikiviõli- — 5,7%, tuletikutööstuses oli aga madalam 2% ja mitmesuguste keemiaainete tööstuses — 3,4%.

Nahatööstuses vähenes töötajate arv m. a. det. võrreldes eelmise kuu ja 1937. a.

sama ajaga vastavalt 32 töötajat ehk 3,9% ja 27 töötajat ehk 3,3%. Toornahatööstuses vähenes tööjõu arv 4,2% ja nahkesemete valmistamise alal — 2,2% võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes m. a. sama ajaga on suurenemine toornahatööstuses 0,3% ja väheneimine nahkesemete valmistamise alal — 17,9%.

Tekstiiltööstuses tegeles 1. I k. a. suur- ja kesktööstuses 12 645 töötajat, mis arv on suurem eelmisest kuust 307 töötajat ehk 2,5% ja m. a. samast ajast — 19 töötajat ehk 0,2%. Tekstiiltööstuse erialadest osutas töömahu tõusu puuvillatööstus — 263 töötajat ehk 6,1%, lina- — 61 töötajat ehk 2,7% ja köie-, nõöri- ja niiditööstus — 0,4%. Tagasiminekut võis märgata apretuur- ja värvimistööstuses — 1,2% ning kunstiidiiride- ja pudukaupadetööstuses — 0,4%; villatööstuses ei olnud dets. tööjõumahu poolest muutust. Võrreldes m. a. sama kuuga on aktiivsuse nõrgenemine villatööstuses 0,2%, lina- — 4,3%, apretuur- ja värvimis- — 0,8% ning kunstiidiiride- ja pudukaupadetööstuses — 4,1%. Samal ajal oli töömaht võrreldes m. a. ülekaalus puuvillatööstuses — 5,1% ning köie-, nõöri- ja niidi- — 4,6%. Ehkki tekstiiltööstuse töömaht näitab tõusu, kannatas osa selle tööstusharu vabrikuid siiski välismaiste tellimuste puuduse all, töötades osalt lühendatud tööajaga lattu.

Puutööstuses langes töötajate arv 1. I k. a. 4 344-le, mis on madalam eelmise kuu seisust 94 töötajat ehk 2,1% ja m. a. samast ajast — 192 töötajat ehk 4,2%. Tagasiminekut võis märgata kõigis puutööstuse erialades. Tulevast sesooni oodates on suur osa saeveskeid tegevuse ajutiselt lõpetanud, mõned töötavad siiski väikesel määral. Nii vähenes töömaht saeveskites 4% ja 3,3%, mööbli- ja vineeritööstus — 0,3% ja 4% ning muude puuesemete valmistamise alal — 4,7% ja 8,3% võrreldes vastavalt eelmise kuu ja m. a. sama ajaga.

Tselluloosi- ja paberitööstuses oli 1. I k. a. suur- ja kesktööstuses 2947 töötajat, mis on väiksem eelmise kuu seisust 204 töötajat ehk 6,5%, kuid suurem m. a. samast ajast 377 töötajat ehk 14,7%. Tselluloosi- ja puumassi valmistamise alal vähenes töömaht 203 töötajat ehk 7,5% ja pa-

beresemete valmistamisel — 0,2% võrreldes eelmise kuuga, kuna võrreldes m. a. sama ajaga on tööjõu suurenemine neil aladel vastavalt 356 töötajat ehk 16,5% ja 21 töötajat ehk 5%.

Välistungudel valitseva võistluse ja madalate turuhindade tõttu on ikka endiselt raskusi tselluloosi turustamisel, kuna paberivabrikute olukorras püsib endiselt parane mistendents.

Polügraafiatööstuses töötas 1. I k. a. 2 128 töötajat, seega 36 töötajat ehk 1,7% vähem kui eelmisel kuul, kuid ületas siiski m. a. sama aja 126 töötajat ehk 6,3%.

Toit-, maitseainete- ja jookide tööstuses tõusis töötajate arv 1. I k. a. suur- ja kesktööstuses 6 835, mis arv on suurem eelmisest kuust 69 töötajat ehk 1% ja m. a. samast ajast — 659 töötajat ehk 10,7%. Selle tööstusharu erialadest esinevad töömahu suurenemisega võrreldes eelmise kuuga: tapamajad — 3,8%, toiduõlide- ja -rasvatööstuses — 43%, kartulijahu- ja siirupi- — 2%, piiritus- — 31,6%, veini- ja likööri- vabrikuis — 2,7%, linnase- ja õlle- vabrikuis 0,3%. Samal ajal võis tagasiminekut märkida jahutööstuses — 2,5%, leiva- 2,7%, šokolaadi- ja kompeki- — 4%, konservi- — 13,8%, piima- — 0,2%, karastavate jookide tööstuses — 1,5% ja tubakatööstuses — 0,7%. Võrreldes m. a. sama ajaga on töömahu suurenemine jahuveskites — 19,3%, leivatööstuses — 11,7%, šokolaadi- ja kompeki- — 13,2%, konservi- — 32,7%, tapamajades — 9,4%, piimatööstuses — 6,1%, piiritusvabrikuis — 2,1%, veini- ja likööri- vabrikuis — 21,2%, linnase- ja õlle- vabrikuis 18,3%, karastavate jookide tööstuses — 58% ja tubakatööstuses 2,9%. Samal ajal võis märgata töömahu nõrgenemist toiduõlide- ja -rasvatööstuses 3% ning toormaterjali vähesuse tõttu kartulijahu- ja siirupitööstuses — 11,8%.

Kehakatte- ja pudukaupade tööstuses tegeles 1. I k. a. suur- ja kesktööstuses 2507 töötajat, mis on väiksem eelmisest kuust 561 töötajat ehk 18,3% ja m. a. samast ajast 86 töötajat ehk 3,3%. Hooaja möödumise tõttu vähenes tööjõu arv m. a. dets. rõivavalmistamistööstuses 259 töötajat ehk 18,9%, jalanõudetööstuses — 298 töötajat ehk 29,2% ning moe- ja pudukaupade

Tööloolu ja tööliste teenistus tööstustes — *Employment and Earnings in Industry.*

	Töötajate arv Number of Workers			Tunniteenus suur- ja kesktööstustes detsembris 1938. Hourly Earnings in Large-scale Ind. in December, 1938					
	1. I 1939		± Detsembris 1938 In December 1938	Senti tunnis Sents per Hour		Indeksid (eelmise aasta vastav kuu - 100) Indexes (Corresponding Month of Previous Year = 100)			
	Suurtööstus Large-scale Industry	Suur- ja kesktöös- tus — Large-scale and Middle-sized Industry				Teenistuse nimisväärtus Nominal Earnings		Reaalteenistus Real Earnings	
				M.	N.	M.	F.	M.	N.
I Murrud ja kaevandused — Mines and quarries	4 694	4 768	— 298	47,2	29,2	110	120	109	119
II Mineralide töötlemine — Mineral working industry	1 719	2 124	— 624	48,7	25,2	122	114	121	118
III Metallitööstus — Engineering industry	6 412	7 787	— 177	48,6	31,2	105	112	104	111
IV Keemiatööst. — Chemical ind.	2 898	3 214	— 79	41,0	35,7	107	109	108	108
V Nahatööstus — Leather ind.	589	789	— 82	40,0	21,4	108	96	107	95
VI Tekstiilitööstus — Textile ind.	11 935	12 645	+ 807	38,5	29,0	106	107	105	106
VII Puit- ja puutööstus — Woodworking industry	3 323	4 844	— 94	44,4	29,6	105	106	104	105
VIII Paberitööstus — Paper ind.	2 832	2 947	— 204	40,6	27,0	102	103	101	102
IX Polügraafiatööstus — Poly- graphic industry	1 623	2 128	— 86	55,8	36,0	101	103	100	102
X Toit-, maitseain. ja jookide ts. — Foodstuff, stimul. and beverage industry	3 786	6 895	+ 69	41,7	22,8	102	106	101	105
XI Kõvakatte- ja pudukaupade ts. — Clothing a. dry-goods ind.	1 630	2 507	— 581	48,7	25,2	108	104	107	103
XII Ehitustööst. — Building ind.	3 167	3 602	— 1 396	44,0	23,2	107	103	106	102
XIII Elektri- ja gaasi- ja vesivarustus — Electric power plants, gas and water works	1 078	1 154	— 28	49,9	39,3	105	113	104	112
XIV Puhastustööstus — Sanita- tion industry	128	436	+ 7	40,5	24,9	103	107	102	106
Kokku — Total	45 803	55 280	— 3 141	44,7	28,8	106	107	105	108

padetööstustes — 1,3% võrreldes eelmise kuuga.

Ehitustööstuses oli koos riigitööstusettevõtte a/s „Ehitaja“ ja Teedeministeeriumi Ehitusosakonna töötajatega 1. I k. a. suur- ja kesktööstuses 3602 töötajat, seega 1396 töötajat ehk 27,9% vähem kui kuu tagasi. M. a. sama ajaga võrreldes on vähenemine 129 töötajat ehk 3,5%. Hoonete ehitamise alal on töömahu vähenemine võrreldes eelmise kuu ja m. a. sama ajaga 846 töötajat ehk 28,7% ja 325 töötajat ehk 13,4%, kuna välisehituste alal on vähenemine 550 töötajat ehk 26,9% võrreldes eelmise kuuga; võrreldes m. a. sama aja seisuga oli aasta algul siiski 196 töötajat ehk 15,1% välisehitustööl rohkem. Suurt tagasminekut ehitustegevuses põhjustasid suurel määral külmad ilmad.

Elektri- ja gaasi- ja vesivarustise alal vähenes töömahu

23 töötajat ehk 2% võrreldes eelmise kuuga, kuid ületas m. a. sama kuu 31 töötajaga ehk 2,8%. Elektri- ja gaasivarustise vähenes töötajate arv m. a. dets. 2,5%, kuid ületas 1937. a. sama aja 4,3%.

Puhastustööstuses oli 1. I k. a. suur- ja kesktööstuses 436 töötajat, mis on suurem eelmisest kuust ja m. a. samast ajast vastavalt 1,6% ja 17,8%.

Rööbiti töömahu liikumisega on kujunenud ka tööliste töötundide üldarv tööstuses m. a. dets.

Tööliste töötundide üldarv suur- ja kesktööstuses (1000):

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1938. a. dets.	7 397	1 464	8 801
1938. a. nov.	8 386	1 652	10 038
1937. a. dets.	7 049	1 355	8 404
1936. a. dets.	6 587	1 277	7 864

Suurenemine või vähenemine 1938. a. dets. ($\pm\%$):

Võrreldes	Suurtööstus	Kesk-tööstus	Kokku
1938. a. nov.	-12,5	-11,4	-12,3
1937. a. dets.	+4,1	+8,0	+4,7
1936. a. dets.	+11,4	+14,6	+11,9

Toodust selgub, et tööstustöölise üldine töötundide arv vähenes m. a. dets. 12,3% võrreldes eelmise kuuga, mille põhjuseks oli osalt sesoonselt tööliste arvu tagasimineku kui ka jõulupühade, mis puhul kalendritööpäevade arv oli väiksem eelmisest kuust. Pealegi tegid mitmed ettevõtted pühade vabataajaga juba alates 18. XII.

Tööliste keskmine tööpäeva pikkus oli m. a. dets. suurtööstuses meestel 8,20 ja naistel — 7,91 tundi ning kesktööstuses meestöölisel 7,81 ja naistöölisel — 7,96 tundi, kuna m. a. nov. keskmine tööpäevapikkus oli vastavalt suurtööstuses 8,16 ja 7,92 ning kesktööstuses — 8,06 ja 8,00 tundi. Seega pikenes dets. tööpäev suurtööstuses meestöölisel 0,5, naistöölisel aga lühenes 0,1%.

Koos töötundide arvu vähenemisega langes ka tööliste üldpalgasumma. Administratsiooni palgasumma näitas seevastu tõusu, mida põhjustasid pühadeks makstud lisatasud.

Palga üldsumma suur- ja kesktööstuses (1000 kr.):

	Töölised	Administratsioon	Kokku
1938. a. dets.	3 347	1 053	4 400
1938. a. nov.	3 672	844	4 516
1937. a. dets.	3 014	946	3 960
1936. a. dets.	2 558	745	3 303

Suurenemine või vähenemine 1938. a. dets. ($\pm\%$):

Võrreldes	Töölised	Administratsioon	Kokku
1938. a. nov.	-8,9	+24,8	-2,6
1937. a. dets.	+11,0	+11,3	+11,1
1936. a. dets.	+30,8	+41,3	+33,2

M. a. dets. oli tööstustöölise keskmine tunniteenistus suurtööstuses meestel 44,7 s. ja naistel — 28,3 s. ning kesktööstuses meestöölisel 36,9 s. ja naistöölisel — 24,1 s., kuna see m. a. nov. oli vastavalt suurtööstuses 43,1 s ja 26,8 s. ning kesktööstuses — 35,7 s. ja 22,5 s. Võrreldes eelmise kuuga tõusis töölise tunniteenistus m. a. dets. suurtööstuses meestel 3,7% ja naistel — 5,6% ning kesktööstuses meestel — 3,4% ja naistel 7,1%. Võrreldes 1937. a. sama kuuga on keskmine tunniteenistus tõusnud suurtööstuses meestöölisel 6,4% ja naistöölisel 6,8% ning kesktööstuses meestel 10,8 ja naistel 6,2%. Kuid võrreldes 1935. a. sama kuu tunniteenistusega on tunniteenistuse tõus suurtööstuses meestel 22,8% ja naistel — 19,9% ning kesktööstuses meestöölisel 21,8% ja naistöölisel — 18,1%.

Reaalteenistus (teenistuse ostujõud tunniteenistuse alusel) on tõusnud võrreldes 1937. a. sama ajaga suurtööstuses meestel 5% ja naistel — 6%.

Tööõnnetusi oli m. a. dets. 911, sellest suurtööstuses 843 ja kesktööstuses 68. Seega tuleb ühe milj. töötunni kohta suurtööstuses 114,9 ja kesktööstuses — 46,4 ning keskmiselt — 103,5 tööõnnetust. Eelmisel kuul oli vastavalt 108,0, 35,7 ja 96,1 ning 1937. a. samal kuul 128,7, 33,2 ja 113,3 tööõnnetust ühe milj. töötunni kohta. Suhteliselt langes tööõnnetuste sagedus m. a. dets. võrreldes eelmise kuuga 5,6%, sellest suurtööstuses 7%, kuna kesktööstuses tööõnnetuste sagedus samal ajal tõusis 15,3%. Võrreldes 1937. a. dets. tööõnnetuste sagedus langes keskmiselt 4,3%, sellest suurtööstuses 7,1%, kuna see kesktööstuses tõusis samal ajal 51,1%.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt:

● Tööstus A/s-le „Põhjala“, Tallinnas, Kopli 79 asuva ning ümberkorraldatava kummitööstushoone „C“ korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab kuni 15 töölisi ja ametnikku. Jõu-

andjaiks 4 el.-mootorit 17 HJ. Kummeeritakse riidet.

● ETK-le Pärnumaal, Karksi-Nuia alevikus, Karksi Ühiskaupluse krundil turu ääres, ühe bensiniimüügi-automaaajaama sisseseadmiseks, õigusega hoida jaama maa-aluses paagis kuni 2180 l. bensini.

● A/s-le „O. Kilgas“, Tallinnas, Soo 26

asuva ning ümberkorraldatava „Cotton”-osakonna korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 12 töölisi. Jõuandjaks 6 el.-mootorit 15 HJ. Valmistatakse „Cotton” sukki.

● J. Paisuotsale, Lihula alevis, Läänemaal asuva ning ümberkorraldatava jahuveski-, villa ja linatööstuse ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 6 töölisi. Jõuandjaks puugaasimootor 50 HJ. Jahvatatakse teravilja, kraasitakse ning kedratatakse villa ja puhastatakse lina.

● P. Männikule, Abja vallas, Pärnumaal, Sarja veskikohal veski ehitamiseks ja vastava tegutsemisloa saamiseks Pärnu maavalitsuselt.

● Riigimõisade Valitsusele, Põllutööministeeriumis, Tallinnas, tema Audru riigimõisas, Pärnumaal asuva ning ümberkorraldatava piiritusvabriku korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 4 töölisi.

Jõuandjaks aurumasin 15 HJ. Valmistatakse piiritust ja viinapõletamise kõrvalsaadusi.

● J. Lomann ja J. Tirmann, Tallinnas, Hollandi 50 asuvas ning ümberkorraldatud metallitööstuses ja autoparandustöökojas töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 30 töölisi. Jõuandjaks 14 el.-mootorit 14,8 HJ. Tehakse auto-, laeva-, tekstiilmasinat ja teisi parandustöid.

● J. Lorupile, Tallinnas, Bekkeri tehaseis nr. 81 asuvas ning ümberkorraldatavas klaasitööstuses klaasipeenlihvimisosakonnas töötamiseks kuni 1. IX 39 Tööstusosakonna poolt ülesseatud tingimusil. Ettevõtte selles osas töötab 43 töölisi. Jõuandjaks 6 el.-mootorit 32,5 HJ. Lihvitakse ning ilustatakse kristalli ja poolkristalli.

● A/s-le „Vennad Kimberg”, Tallinnas, Katusepapi 35 asuvas ning ümberkorraldatud naela- ja traaditööstuses laduruumi ja selle 2 tn. töstekraana tarvituselevõtmiseks.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VOITURG. — BUTTER MARKET.

Võituru seisund muutus m. n. taas kindlamaks. Nii kõvenes meie võihind Manchestris 128—130 š-le cwt e. n. 123—125 š vastu. Teani võihinnaks noteeriti Londonis 144—145 š cwt, s. o. 7 š cwt kohta kõrgemalt. Ka Saksast saadav hind näitas meil paranemist. Vastavalt hindade liikumisele ja väljaveetud võikoguste vahetuste vahetumisele noteeriti meie ekspordivõihinnaks 179 s. kg. franco saatejaam. Tendents kindel.

Nagu m. n. juhtisime tähelepanu spekulatiivsele nõrgenemisele ning võituru edasisele paranemisele, olid tulemused võituru seisundi arengus kõigiti kooskõlas. Pakkumise nõrgenemine ookeanitaguseist maist on võiturul toonud kaasa kindla põhitooni ning ühtlasi ka hindade paranemist. Seejuures on näidanud ka üksikute maade võihindade vahed Inglises vähenemist.

Veiste arv Inglises on näidanud väikest tõusu. Nii oli m. a. lõpul veiseid Inglises kokku 6 849 000 tk. 1937. a. sama aja 6 761 000 tk. vastu. Seejuures on lehmade ja mullikate arv tõusnud 3 168 000 tk-le e. a. 3 126 000 tk. vastu. 1936. a. oli lehmade ja mullikate arv 3 102 000 tk. Seega võib Inglises veiste arvu kujunemises märkida viimaseil aastail tõusutendentsi.

Siseturul maksus m. n. või s. kg:

	Lauavõi	Kõõgivõi
Tallinnas	205—215 s. kg.	180—190 s. kg.
Tartus	210—215 „ „	145—175 „ „
Pärnus	205—210 „ „	170—185 „ „
Valgas	215 „ „	160—175 „ „
Rakveres	205—210 „ „	170—180 „ „
Paides	210 „ „	150—160 „ „
Narvas	205—210 „ „	175—190 „ „

KASEIINITURG. — CASEINE MARKET.

Kaseiiniturul on ilmnenud üldine olukorra paranemine. Tingitud sellest on Prantsuse kaseiiniekspord näidanud elavnemist ja taga-

varad on tunduvalt vähenenud, Prantsuse happekaseiini noteeritakse endise £ 16 asemel £ 17 tn cif London. Seega on prantsuse

ja argentiina happekaseiini eksporthind ühel tasemel. Prantsuse laab- ja toltkaseiini eksporthinnad on jäänud endisiks. Argentiina happekaseiini eksport P.-Am. Ühendriigesse toimub rahuldavalt, ei ilmne aga märke sellekohta kas hindu tahetakse taas tõs-

ta. Kuna ilmastikuolud on Argentiinas paranenud, tuleb arvestada toodangutõusu.

Tallinnas noteeriti 6. II toorkaseiini I sordi hinnaks 13 s. ja II — 11 s. kg franko piimatalitus.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib kindlam tendents. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering jäi püsima e. n. tasemele, s. o. 90 š tsn. Võrreldes m. a. sama ajaga on praegune peekoninoteering Inglises 4 š kõrgem. Kõrgem hinnatase on tingitud Taani ja Kanada peekoni pakkumise nõrgenemisest. P.-Am. Ühendriigis näitab sigade toodang taas tõusu:

1938	4 846 079 siga	1933	4 529 664 siga
1937	3 958 456 "	1932	4 583 577 "
1936	4 681 100 "	1931	5 386 625 "
1935	2 874 585 "	1930	5 046 602 "
1934	4 196 894 "		

Sigade läbikäik 1938. a. suurenes 10%, kuid võrreldes 1930/31. a. kõrgseisuga on praegune läbikäik 1 milj. sea võrra ehk 20% madalam. Kanadas on sigade läbikäik käes-

oleval aastal langenud, kuid eelmisel aastail tunduvat tõusnud:

Tapetud sigade arv:	
1937	3 951 503 siga
1936	3 645 395 "
1935	2 969 987 "

Meil näitab sigade toodang praegu tunduvat tõusu võrreldes m. a. esimese kuuga.

K. n. maksavad eksporttapamajad peekonisigade eest järgmisi hindu:

Tapakaalud	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60 — 72 kg.	90	85	79	Sise-
55,5—59 "	85	81	75	turu-
72,5—75 "	85	81	75	hinnad
75,5—80 "	81	77	74	

Elussigade hindadeks noteeriti:

90—120 kg. raskused	61 s.	eluskaalu-kg.
121—160 "	67 "	" "
üle 160 "	61 "	" "

TAPALOOMADE JA LIHATURG.

Tapaloomade ja lihaturul kujunes veiste pakkumine m. n. keskmiseks, nädalas turustati 335 veist. Nõudmine lehmadele alla keskmist, pullidele keskmine. Tendents eelolevaks nädalaks selgusetu.

Nädala keskmiselt maksus suurmutügil veiselihha:

Suured pullid rammusad 49—51 s. ja keskmises rammususes 50—52 s. kg.

Väiksemad pullid, rammusad 49—51 s. keskmised eksport 49—50 s. ja lahjad 48—49 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid suured pullid 30—32 s. ja väiksemad 26—29—31 s. kg.

Lehmad ja härjad, nuumatud 54—58 s., rammusad 49—54 s., keskmised 40—45 s. ja lahjad 33—38 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid lehmad 20—25—31—35 s. kg.

Mullikad, nuumatud (elusk. üle 300 kg) 55—58 s., rammusad 50—52 s., keskmised 47—49 s. ja lahjad 40—45 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid mullikad vastavalt sordile 22—27—31—34 s. kg.

— CATTLE AND MEAT MARKET.

Vasikate pakkumine keskmine, nõudmine püsib pakkumise piires. Tendents püsiv. Tapetud vasikad ühes nahaga maksusid: nuumatud (elusk. üle 70 kg) 60—67 s., rammusad 52—57 s., keskmised 47—49 s. ja lahjad 40—45 s. kg. Eluskaalu järgi vastavalt sordile 29—36—45—49 s. kg.

Lammaste pakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Tendents selgusetu. Tapetud lambad nahata maksusid: rammusad 60—65 s., keskmised 55—60 s. ja lahjad 45—50 s. kg. Eluskaalu järgi 35 s. kg.

Eksportlambaliha noteeriti k. n. 5 s. madalamalt, s. o. makstakse vastavalt headusele 90—95 s. kg; eluskaalu järgi franko saatejaam 36—39 s. kg.

Sigade pakkumine nõudmine keskmine. Tendents püsiv. Tapetud sead ühes peadejalgadega maksusid järgmiselt: noored sead (eluskaal kuni 80 kg) 72—78 s., peekonkaalulised 72—76 s., rasvasead 68—72 s., ja lihasead 66—70 s. kg; eluskaalu järgi 55—58 s. kg.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkade turuseisund kindel ja hinnad stabiilsed. Toornahkade hindade noteerimiskomisjoni koosolekul 1. II s. a. noteeriti toornahkade hinnad franko vastuvõtupunkt 2. II — 8. II s. a. järgmiselt:

Veisenahad, värsked I sort 70 s., II sort 63 s. ja praaknahad 50 s. kg. Soolatud nahad I sort 82 s., II sort 74 s. ja praaknahad 60 s. kg. Tendents kindel.

Vasikanahad, kuivad I sort kerged, värskelt kuni 3,5 kg. kr. 3.50 tk., II sort värskelt, raskemad kui 3,5 kg. ühe kg. hind kr. 1.10 ja III sort praaknahad — kr. 1.75 tk. Tendents selgusetu.

Lambanahad, I sort OJ kr. 3.10 tk., II sort J kr. 2.75 tk., III sort L kr. 2.00 tk., IV sort K kr. 1.50 tk. ja V sort praaknahad kr. 0.50 tk. Tendents selgusetu.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade kujunemises avaldus välisurgudel m. n. hindade paranemine. Munade tarvitus on Inglises näidanud tunduvalt tõusu, mistõttu ka suurenev pakkumine ei suutnud mõjustada hindade nõrgenemise jätkumist. Seetõttu loodetakse, et praegune seisund püsib ka tuleval nädalal. Vastavalt välisurghindadele kujunes meie eksportmunade kalkulatsoonihind 76 s. kg. Kindlustatud hinna tõttu noteeriti aga eksportmunade hinnaks 125 s. kg. ja siseturumunade hinnaks 120 s. kg. franko kogumispunkt. Tendents rahulik.

Kanamunade sissevedu Inglisse oli m. a. 3 224 milj. tk., s. o. 12% suurem kui 1937. a. Kuna aga sisemaine munatoodang 1938. a. vähenes, tõusis tarvitatud munakogus elaniku kohta Inglises ainult 159 tk-le 1937. a. 156 tk. vastu.

Sissevedu Taanist näitas vähenemist 5%, omades osatähtsusest kogu sisseveost 34% 1937. a. 40% vastu. Seevastu suurenes Hollandist sissevedu 38%, Poolast 16% ja Iirist 14%. Ka Rumeeniast importis Inglise üle 100% enam kui 1937. a. Peale nende suure-

Hobusenahad I sort, soolatud 17 kg. ja üle ning värsked nahad 20 kg ja üle kr. 11.00 tk., II sort soolatud alla 17 kg ning värsked nahad alla 20 kg — kr. 8.00 tk. ja III sort praaknahad — kr. 5.00 tk. Tendents kindel.

Samal ajal noteeriti ka karusloomanaahkade hinnaks franko vastuvõtupunkt:

Jahi-, täisväärtuslikud karusnahad: metsjänes kr. 0.40 tk., punarebane kr. 15.00, tuhkur (tõhk) kr. 5.00 tk., nirk kr. 3.00 tk. ja naarits kr. 17.00 tk.

Hõbenäbise täisväärtuslikud karusnahad: mustad ja tumedad kr. 53.00 tk., ¼hõbe kr. 59.00, ½ hõbe kr. 70.00 tk., ¾ hõbe kr. 76.00 tk., täishõbe kr. 87.00 tk. ning vigastatud karusnahad kr. 41.00 tk. Tendents rahulik.

nes kanamunade sissevedu Inglisse veel Soomest, Ungarist, Rootsist, Leedust, Jugoslaaviast, Norrast, Eestist, Lätist, Bulgaariast, Egiptusest, Argentiinast, Taanist, Hiinast ja Austraaliast vähenes kanamunade sissevedu Inglisse võrreldes e. a.

Kuigi kanamunade sissevedu Inglisse näitas suurenemist, ei nõrgenenud kanamunade hinnad aasta keskmiselt, vaid isegi kõvenesid. Nii oli näit., taani 15,5 lb-ste (120 tk.) munade keskmine hinnanoteering 12/2 š d 1937. a. 11/7 š d vastu. Hollandi sama raskuste munade noteering oli 1938. a. keskmiselt 11/8 š d 1937. a. 11/2 š d. vastu. See-ga oli üksikute maade munahind Inglises 1938. a. 2—5% kõrgem kui 1937. a. Seejuures olid aga hinnad 1938. a. märtsis siiski madalamad kui 1937. a. samal kuul.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad senti paar:

Tallinnas	15—18	Rakveres	17—19
Tartus	15—19	Paides	12—17
Pärnus	14—18	Petseris	14—18
Valgas	15—18		

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad on endised. Piimahindade noteerimiskomisjon 6. veebr. s. a. noteeris

Tallinna kohta järgmised hinnad: I. valiku rõõskpiim müügil piimakauplus-

tele 13 s. l. ja müügil piimatööstustele 12 senti liiter. II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 11 s. l. ja müügil piimatööstustele 10 s. liiter. Piima järele nõudmine on veelgi paranenud, piima ülejääke enam ei ole, pigem on nõudmine veidi suurem kui pakkumine.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—19	—	15—16	13
Tartus	16—17	13	—	10—11
Narvas	15	—	—	10
Pärnus	18—20	14	—	13
Valgas	15	—	—	10—11
Rakveres	15	—	—	11
Paides	—	—	—	10
Petsris	—	—	—	10

LINATURG. — FLAX MARKET.

Viimaseil nädalail on linaturg omanud püsivamat iseloomu. Tugev tõusutendents, mis valitses linaturgu det. ja jaan. esimesel poolel, on jäänud ära. Linaturg on jäänud rahulikumaks, kuid püsib endiselt kindlana.

NSVL-u päritolu lina on turul ainult juhustlikult ja seda ei noteerita enam Dundee turul.

Linahinnad Šotis: :

	1. II 39	25. I 39	18. I 39
Võru Petseri R.	£ 88—89	£ 88—89	£ 89—90
Pärnu ülepuhastatud	£ 87—89	£ 87—88	£ 88—89
Pärnu takk I sort	£ 59—60	£ 59—60	£ 59—60
Läti-Livoonia R.	£ 86—86,10	£ 86—86,10	£ 86—86,10

Võru-Petseri lina, mille hind kõigest Balti päritoluga linadest noteeriti kõrgemalt, on isegi nõrgenenud ühe punkti võrra, kuna teiste hind püsib samal tasemel.

Kuna NSVL on tänavu linaturult jäänud täiesti kõrvale, on vabrikul, millised toetusid varem peamiselt NSVL-u toormaterjalile, raskusi toormaterjali saamisel vastavas mihuses ja koguses. Raskuseks on veel see, et praegu ei ole võimalik muretseda suuremat partiid lina ühtlases mihuses.

Vene lina turult ärajäämine on tõstnud nõudmist teiste linapäritolude järele. Eriti tugevalt on tõusnud nõudmine belgia kasteleo ja üldse belgia madalamate ja keskmise mihusega lina järele. Seetõttu on hinna-

intervall belgia kõrgemate ja madalama mihusega linade vahel jäänud väiksemaks.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinna Börsil 3. II k. a. noteeriti lina kokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu s. kg-lt:

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R	140	135
HD	131	126
D	122	117
OD	113	108
LOD	104	99
H	95	90
Takk I sort		90
Takk II sort		80
Takk III sort		70
Ehitustakk		15—20

Tendents: rahulik.

Kuna siseturul kokkuostu juures eriti Petserimaal linahind alles paari nädala eest ületas ajuti isegi välituruhinnataseme, siis on ka meie lina kokkuostuhinnad väliturul stabiliseerudes vähenenud normaalses mihuses.

1. II peetud Petseri kuulaadale toodi ca 75 000 kg lina, mis müüdi hinnaga kr. 1.35—1.40 R-sordi akusel.

Kuna viimasel ajal linaturustamine kõigil meie linaturgudel oli väga elav, ei ole praegu talundeil müümata lina enam kuigi palju. Seninimüümata lina talundeis hinnatakse veel ainult 30% kogusaagist.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Sel kuul kartuliturul ei ole märgata erilist elavust. M. n. saadeti välja seemnekartuleid väiksem kogus.

Kartulite ostmisega on peagu kõik turud tagasihoidlikud. M. a. saagist kuni 31. I s. a. oleme kartuleid vedanud välja

105 500 kv. Eelmisel hooajal samal ajal kartulite väljavedu tõusis ligi 134 000 kv.

Kevade poole ei ole loota erilist väljaveo suurenemist, mispärast kartulite väljavedu 1938. a. saagist jääb kindlasti e. a.-st väiksemaks.

Praegu siseturul ostetakse kartuleid peamiselt piiritusvabrikuis. Mõnesid vagunid söögikartuleid on toodud ka Tallinna.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 6. II 39 noteeriti järgmised hinnad:

1. Söögikartul raudteejaamades kr. 3.00—3.25 kv.

2. Tööstuskartul piiritusvabrikuis 13—16 senti tänkliis-kg ehk kr. 2.60—3.20 kv.

Tendents püsiv.

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. andis Peipsi kalastus väiksemal kogusel eksportkoha, seevastu latikasaak suurenes, kuna ahvenasaak oli endiselt rahuldav.

Pärnu lahe kohatoodang on nõrk, kuigi seal kalastusolud olid võrdlemisi soodsad, mistõttu väljaveos esines peamiselt peipsi kala. Nädala kestel veeti välja kala ja kalakaupu 39 450 kg, sellest koha 22 300 kg, latikat 6300 kg, ahvenat 3550 kg, haugi 5600 kg, iherust ja lutsu 300 kg ning kalakonserve 1400 kg.

Koha läks Rootsi 18 000 kg, Saksa 3300 kg, teisisse maisse 1000 kg.

Koha oli Peipsi päritoluga 18 000 kg ja Pärnu lahe toodangust 4300 kg. Veeti välja ainult I valiku koha, millest maksti rannikul 50—55 s. kg, II valiku koha (suurusega 35—38 sm) paigutati siseturule, millest maksti rannikul 40 s. kg.

Haugi läks Poola 3950 kg ja Rootsi 1650 kg.

Ahvenat Rootsi 1700 kg ja Soome 1850 kg.

Latikat — Soome 5400 kg ja Rootsi 900 kg.

Kalakonserve eksporditi Saksa.

Siseturukalakaubandus. Soojade ilmade ja värskkala rohkuse tõttu valitses kalaturul võrdlemisi elav tegevus.

Tallinna turul nõuti elavalt ahvenat, koha ja latikat, milliste müügihindad olid võrdlemisi soodsad, kuid nõrgem oli siia, meretindi, angerja ja teiste kalasortide müük. Värskekala esines mitmes mihuses. Elusvärskel sulakala kõrval pakuti ka külmunud ja ka sulanud kala, milline väärtuselt ja välimuselt on tunduvalt nõrgem elusvärskest.

Ahvena ja latika müügihindad püsivad m. n. tasemel. Parima väärtusega elusvärskel I valiku kohahind tõusis 5 s. kg. Üksikuid müügitoodud mereforelle pakuti 200—250 s. kg.

Tiigipidamisist toodud jõeforellist nõuti 180—200 s. kg.

Väikesel kogusel oli müügil sügisesest püügist ja sumpades elusana säilitatud rändangerjat, kuid neist nõuti kõrget hinda — 300—320 s. kg.

Meretindi hind langes 100 s. kg 50—55 s. kg.

Tartu turuhoone kalahallis arenes kaubitsemine samuti elavalt. Müügil oli rohkesti peipsi ahvenat ja latikat. Et väiksemate kalade vedu nende odavuse tõttu kaugemale sisemaale ei ole tasuv, paigutatakse need suuremal kogusel Tartu turule, mistõttu seal müügihindad on õige madalad.

Väiksemate ahvenate hind 6—15 s. kg., keskmisel ja suuril 15—30 s. kg. Väiksemaid latikaist nõuti 15—20 s. kg ja suuremaid 25—45 s. kg.

Rohkesti oli müügil ahvenat Narva turul 15—35 s. kg.

Räimekaubandus. Värsket räime müügil vähe, Tallinna turul nõuti 28—30 s. kg. Tartus oli müügil Viru ranniku räime hinnaga 20—23. Narva turul räime hind 20 s. kg.

Õige rahuldaval kogusel tuli müügilile värsket kilu. Tallinna turul müüdi päevas 4000—5000 kg, hinnaga 30—35 s. kg. Kilu oli lähemaist randadest, peamiselt Naissaare rannikult ja osalt ka kaugemalt Neemest ja Hisma (Viru) ranniku toodangust. Osa toodangust läks Tallinna konservitööstustele.

Eraõrdselt rikkalikult oli Tallinna turg varustatud värskel tursaga. Päevas müüdi läbi 8000—10 000 kg. Kaup igapäev värskel ning müügihind madal. Terve kala viisi müüdi 7—10 s. kg, lõigatult (peata ja siskonnata) 12—15 s. kg.

Turska peamiselt Tallinna lahe toodangust läks suurel kogusel müügile ka siseturul. Tartu turul tursahind 15—18 s. kg.

Soolalakalakaubanduses valit- ses väikne tegevus. Isegi Tallinna turu heeringakauplejad kurdavad, et odav värske tursk võistleb tugevasti soolatud heeringa- tega, mistõttu heeringa läbimüük on tun- duvalt väiksem.

Suitsukalakaubanduses valit- ses suurem nõudmine suitsukilule, müügi- hind 5 s. kümme, suitsuräimi oli vähe, nõuti 15—12 s. kümme, s-ahven 100—110 s. kg., -vimb 125 s. kg.

Kallimate suitsukalasortide hinnad kõr- ged, mistõttu jäid realiseerimata suuremad kogused suitsusüüga, angerjat ja ka lõhe. Suitsusüü 1.50—2.00 s. kg, angerjas 350— 450 s. kg, ja s-lõhi 8 kuni 12 kr. kg.

Kalakaubahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 6. II s. a. noteeriti järgmised värskekala kokkuostuhinnad.

1) Koha, värske ekspordikõlblik alates 38 sm pik. 50 s. kg fr. rannik. Tendents: rahulik.

2) Haug, värske ekspordikõlblik, valik 1—3 kg — 30 s. kg fr. rannik. Tendents kindel.

3) Latikas, värske ekspordikõlblik alates 800 g — 20 s. kg fr. rannik. Tendents ootav.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg:

	Tallinnas, 4. II	Tartus 4. II	Narvas, 3. II
Angerjas, värske	300—320	—	—
Jöeforell, „	180—200	—	—
Meraforell, „	200—250	—	—
Koha, I v., „	80—85	60—70	65—70
Koha, II v., „	70—80	—	—
Siig, „	60—100	70—80	—
Haug, „	30—50	40—50	35—40
Ahven, mere, „	30—45	—	—
Ahven, järve, „	20—40	6—30	15—35
Latikas, „	30—50	15—45	25—40
Säinas, „	—	20—25	—
Särg, „	20—25	10—15	—
Vimb, „	30—50	—	—
Luts, „	30—35	25—30	25
Rääbis, „	—	40—50	—
Meretiint, „	50—55	—	—
Räim, „	28—30	20—23	20
Kilu, „	80	—	—
Tursk, „	8—15	15—18	—
Kiisk, „	—	12—15	—

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

31. jaanuaril 1939. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — Reserve:		1. Põhikapital — Capital	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	84 808 174,88	2. Tagavarakapital — Reserve Fund	1 080 456,23
välisraha	16 100 339,25	3. Jooksvad kohustused: — Current Liabilities:	
2. Vahetusraha — Subsidiary Coin.	1 877 468,49	a) pangatähed liikvel	50 599 067,—
3. Sisevekslid: — Home Bills:		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	9 434 381,07	valitsuse	17 041 197,53
põllumajandusl.	1 762 248,36	pankade	17 547 026,61
metsatööstusl.	27 081,40	teised	2 892 451,35
4. Laenud: — Loans and Advances:		4. Muud passivad — Other Liabilities	21 770 734,92
valitsusele	—		
teistele *)	14 395 530,63		
5. Kinnis- ja vallasvara — Immovable			
Property and Equipment	3 450 147,27		
6. Muud aktiivid — Other Assets	34 577 814,29		
	<u>115 431 535,64</u>		<u>115 431 535,64</u>

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 57,55%
 Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 755 976,17
 Includes Ekkr. 755 976,17 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME. Veskitööstuse kaitse Soomes. — *Protection of Milling Industry in Finland.*

Oma veskitööstuse kaitseks pandi Soomes kehtima m. a. lõpupoolel rida raskendavaid nõudeid välismaalt sisseveetavatele veskitootetele. 1937. a. veeti Soome sisse nisujahu üle 20 tuh. tn 66 milj. Smk väärtuses, kuid 1938. a. kasvas nisujahu sissevedu 29 tuh. tn-le Smk. 82 milj. väärtuses. Jahvatamata nisu sissevedu 1937. a. 60.013 tn-lt langes seevastu 1938. a. 49.605 tn-le. Nisujahu sissevedu teostus peamiselt Inglisest, kellele järgnesid Ungari, Kanada ja Ameerika.

Rukkijahu imporditi Soome 1937. a. 820 tn. 1,9 milj. Smk. väärtuses, kusjuures Eestist päritoleva rukkijahu osa oli 258 tn üle poole milj. Smk. väärtuses. 1938. a. langes rukkijahu-import 241 tn-le ja samuti vähenes suurel määral jahvatamata rukki sissevedu Soome (71 tuh. tn-lt 26 tuh. tn-le). Et nisujahu sissevedu välismaalt takistada ja kaitsta oma veskite tegevust, selleks leiduvad m. a. 1. okt. kehtimas olevas kodumaise vilja kaitse seaduses nõuded, et välismaalt sisseveetav nisu- või rukkijahu tuleb segada kodumaise nisu- või rukkijahuga.

Valitsus on praegu reguleerinud segatavate jahude vahetunde sääraselt, et kodumaise jahu osasuurus peab olema 80% ja välismaise — 20%, kusjuures segamissundus ei ole kohustuslik Soome riiklikule viljalsalvele.

1939. a. algusest kehtimas oleva tollitariifi järgi on peene nisujahu toll brutokilolt Smk. 0:35 pluss pooleteiskordne jahvatamata nisu tollimäär. Seda tollimäära on alandatud ainult Inglise-Soome kokkuleppe järgi 1937. a., mis tõttu kontingenditult osalt võetakse tolli Smk. 0:60 kg pluss tavaline nisuterade tollimäär, kuna üle kontingendi ulatuva nisujahu sissetoomisel tuleb tasuda tolli Smk. 1:00 kg pluss tavaline nisuterade tollimäär. Ka teisilt jahusortidelt võetakse üldjoonis analoogiliselt korraldatud tolli, mille tagajärjel ühes eelnimetatud jahude segamise nõudega välismaise jahu sissevedu Soome on väga raskendatud ja praegu on nisujahu sissevedu Soome koguni seismas.

Soome väliskaubandus 1938. a. — *Finnish Foreign Trade in 1938.*

Soome väliskaubanduse ametlikud andmed näitavad, et soome väliskaubandus 1938. a. vähenes võrreldes e. a-ga. 1937. a. oli Soome sissevedu 9,3 ja väljavedu 9,4 miljardit Smk.

1938. a. andmete järgi alanis sissevedu Soome 8,6 miljard. Smk-le ja väljavedu 8,4 miljard. Smk-le ning väliskaubandus on 181 milj. Smk. võrra Soomele passiivne.

Soome-Saksa lepped. — *Finnish-German Agreements.*

Seniste Saksa-Soome kaubanduslepete kehtivust pikendati 31. XII 39, kusjuures neid täiendati mõningate tollisoodustustega. Sa-

male ajale pikendati Soome-Saksa senine maksetekokkulepe.

LEEDU.

Kindlustatud võihind Leedus 1938. a.

Guaranteed Butter Price in Lithuania in 1938.

Piimataltisule maksti jaan. kuni juunini I sordi või eest lit. 3.25 kg ja II sordi eest lit. 3.10 kg. Suvekuul, juulist alates ja sügiskuu kuni okt. maksti I sordi või eest lit. 3.00 ja II sordi — lit. 2.85 kg. Nov. aasta lõpuni maksti sama hinda nagu aasta algul: I sordi eest lit. 3.25 ja II sordi — lit. 2.85 kg.

Kindlaid juurdemakse võlle ei ole, juurdemaksude suurus sõltub hindade kõikumisest välismaisil turgudel. Vahe piimataltisule makstud hinna ja välismaiste hindade vahel kaetakse riigi poolt.

Juustutööstus on Leedus vähe arenenud ega tehta sel alal mingeid juurdemakse.

LEEDU. Leedu-Poola kaubanduslik kokkulepe. — *Lithuanian-Polish Trade Agreement.*

Hiljuti sõlmitud Leedu-Poola kaubandus-kokkulepe hakkas kehtima 21. I 39. Kokkulepe sõlmiti üheks aastaks.

Leedu-Poola vaheline kaubanduskokkulepe rajaneb enamsoodustuse põhimõttele. Kokkuleppes leidub peale mitmesuguste küsimuste, nagu laevanduse, transiidi, transpordi j. m., erilise nimistu kaupadele, millised võivad olla eksporditavad või imporditavad kummagi lepinguosalise poolt ja millele koguväärtus ulatub kuni 14 milj. lit.

Kokkuleppes leiduv kaupade nimekiri on väga reaalne ja vastab kummagi lepinguosalise ostu- ning müüginõudele. Võib loota, et kaubandussuhted äsjasõlmitud kokkuleppe kehtimatahakkamise järele hakkavad arene-ma normaalselt.

Kokkuleppe järgi toimuks kaubavahetus mitte kliiringu, vaid kaupade nimekirja süsteemi alusel, s. t. Leedust eksporditaks Poola ja vastupidi ainult neid kaupu, millised on nimekirjas tähendatud ning säärasel arvul, mis on nähtud ette kontingentides. Tasumaksmine kaupade eest toimuks vabas valutas.

Kokkuleppe järgi Leedu-Poola vaheline kaubavahetus peab olema tasakaalus, s. t. ühel ega teisel lepinguosalisel ei tohi tekkida rahalisi ülejääke teise arvel. Kaubandusliku tasakaalu üle valvamiseks on kokkuleppes nähtud ette kontrollkomisjonide loomine. Need komisjonid astuksid kokku iga kuue kuu tagant või hiljemalt kuu jooksul ühe lepinguosalise nõudel. Kontrollkomisjonid, igaüks eraldi, kontrolliks mõlema maa kauba-

vahetust ja kaubavahetusbilanssi. Kui näiteks teise riigi kasuks tekib kaubavahetuses suur saldo, peavad komisjonid astuma samme bilansi tasakaalustamiseks.

Väga tähtsat osa kokkuleppes etendavad transiit ja transport. Senini, suhete puudumise tõttu Poolaga, suurem osa Neemeni basseinist oli majanduslikult eraldatud oma loomulikust harust — Leedust. Kuid nüüd, sõlmitud kokkuleppe järgi, moodustab see tühtlase majandusliku koostöötaviku ning kogu Neemeni basseini omab ühenduse oma loomuliku sadama Klaipedaga.

Kaubanduskokkuleppes on lahendatud ka kõik põhimõttelised küsimused poola kaupade transiidi ja transpordi kohta Leedu raud- ja veeteil Klaipedasse. Poolast hakatakse nüüd Leetu transportima metsa töötletud, pooltöötletud ja töötlemata kujul. Endastmõistetavalt annab see Leedule häid majanduslikke võimalusi, eriti Klaipeda saeveskitele, sõnaga — Klaipeda muutub kogu Neemeni basseini „aknaks Euroopasse”.

Kahepoolsest transiitkokkuleppes saab kasu ka poola majandus, kuna Leedul avaneb võimalus omi kaupade saatmiseks Poola kaudu Balkani ja Doonau ümbrusse.

Peale selle on veel kokkuleppes korraldatud vastastikuseid laevandusküsimusi. Kummagi lepinguosalise laevadele, laevade meeskondadele, samuti laevadele varutud koormatele saavad osaks samad eesõigused, nagu oma maa laevadele, laevandusmeeskondadele ja laevadele varutud kaupadele.

Leedu-Saksa metsamaterjalide kokkulepe. — *Lithuanian-German Timber Agreement.*

Leedu metsamaterjalimüükide kohta Saksa mõlema maa vahel sõlmitud kokkulepe kehtib kuni 1. VIII 39, kuid hinnad on määratud kindlaks ainult pooleks aastaks. 5 milj.

liti väärtuses mitügiks ettenähtud kogusest on 60% saetud materjali ja ülejäänud osa koosneb palkidest, paberipuust jne.

LÄTI. Läti-Belgia kaubanduslik kokkulepe. — *Letto-Belgian Trade Agreement.*

Brüsselis peetud Läti-Belgia kaubandus-läbirääkimised lõppesid 26. I s. a. lisaprotokolliga allakirjutamisega 22. II 36 sõlmitud Läti-Belgia kaubanduslepingule. Brüsselis

läbirääkimisi pidanud Läti delegatsioon sõltis Hollandi, et seal pidada läbirääkimisi Läti-Hollandi kaubavahetuse asjus.

Läti nahakokkuostukeskuse tegevus.

Activity of Latvian Purchasing Center of Hides and Skins.

A/S. Ahdu un vilnas zentrale aastaaruandes märgitakse, et vaatamata ebasoodsale olukorrale välisurgudel oli seltsi tegevus edukas. Selts ostis m. a. nahku 6,8 milj. lati eest ja nimelt: 143 000 veisenahka, 641 000 vasikanahka, 352 000 lambanahka ja 15 000 muud nahka. Pealeselle ostis selts

230 000 lati eest villa. Eksporditi 568 000 nahka 2,8 milj. lat. väärtuses, sellest 2,4 milj. lat. eest vasikanahku. Suurem osa ekspordist läks NSVL-u. Teiseks suuremaks turuks olid P.-Am. Ühendriigid, järgnevad Saksa, Rootsi, Inglise ja teised.

Läti telliskivitööstuste ühinemine. — *Economic Union of Latvian Brick Works.*

27. I s. a. kohtusid Riias kõigi läti telliskivitööstuste esindajad ning otsustasid asutada Läti telliskivitööstuste majandus-

koondise; lähemal ajal kirjutatakse vastav leping alla.

Läti metsamaterjalieksporditööstuste ühinemine. — *Union of Latvian Timber Exporters.*

Lätis on vastavais ringkonnis käimas läbirääkimised selleks, et ühendada üheks koondiseks kõiki saetööstureid ja metsaeksporditööstureid. Koondise ülesandeks oleks määrata kindlaks müügi minimaalhinnad ja valvata seejärel, et ekspordikaup oleks kõigiti hea; ühtlasi peaks koondis aitama kaasa saetööstuse ratsionaliseerimisele. Sel teel loode-

taakse saada paremat hinda välisurgudel, kuna viimase aja kogemused näitavad, et turunõudele kiiresti kohanevad ettevõtted, kes valmistavad kaupa turunõuete kohaselt erimõtetes, töötavad edukamalt kui ettevõtted, kes valmistavad tavalist standardkaupa.

TAANI.

Kaubavahetuskokkulepe Itaaliaga 1939. a.

Trade Agreement with Italy in 1939.

Roomas kirjutati alla Taani-Itaalia kaubavahetuskokkuleppele 1939. a-ks, mille aluseks võeti vahetord 1:1. Maksused toimuvad, nagu varemgi, kliiringu kaudu. Taani sai kaubakontingente ca 15 milj. Tkr. väärtuses (Klipfisk, värsked kala ja forelli kala-

kasvatusest, elusloomad, liha, soolatud soolliikad, nahad, kaeraseemned, ning tööstuskaubad — diiselmootorid, tsemendimasinad, laevade elektrivarustus, külmetusmasinad, piimandus- ja põllumajandusmasinad).

BELGIA. Belgia väliskaubandus 1938. a. — *Belgian Foreign Trade in 1938.*

Belgia väliskaubanduse tulemused kujunesid aasta lõpuks paremaks oodatust. Aasta väljaveedu tõusis 21 730 milj. belgia frangile (1937. a. 25 500 milj., 1936. a. 19 750 milj. fr.), kuna sisse veeti kaupu 23 185 milj. belgia fr.

väärtuses (1937. a. 27 650 milj. fr., 1936. a. 21 700 milj. fr.). Ekspord suurenes aastavissel veerandil peamiselt metallurgiatoodete alal.

SAKSA. Saksa väliskaubandus 1938. a. — *German Foreign Trade in 1938.*

M. a. kohta avaldatud kokkuvõtete kohaselt oli Suur-Saksa import 6052 ja ekspord — 5619 milj. RM. Sissevedu ületas väljaveo

432,4 milj. RM, kuna e. a. saavutas Saksa oma tolleaegseis piires väljaveo-ülekaalu 443 milj. RM ulatuses.